

**სამეწარმეო განათლების ამაღლება
მოსახლეობაში ეკონომიკური უთანასწორობის
შემცირების ერთ-ერთი გზაა**

გიორგი ჯვარიძე
ახალციხის სასწავლო
უნივერსიტეტის დოქტორანტი

რეზიუმე

მოცემულია მსჯელობა ზოგადად საქართველოში, მ.შ. სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში არსებულ სიღარიბეზე, შემოსავლების განაწილების კატასტროფულ უთანასწორობაზე, რასაც ჯინის კოეფიციენტი ასახავს და მისი შემცირების ერთ-ერთ აქტიურ გზად მიჩნეულია მოწყვლადი და სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან ნიჭიერი, უნარიანი ახალგაზრდების ამორჩევა და ბიზნეს-ინკუბატორებში მათთვის მენარმული განათლების მიცემა.

ეს შეთავაზება მიცემული აქვს სამცხე-ჯავახეთის ექვს მუნიციპალიტეტს - ადიგენს, ბორჯომს, ასპინძას, ახალქალაქს, ახალციხეს და ნინოწმინდას - რომელთაც ეს სამუშაო უნდა განახორციელონ და ხარჯებიც მუნიციპალური ბიუჯეტიდან უნდა დაფარონ.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური უთანასწორობა; სიღარიბე; მენარმული განათლება; ბიზნეს-ინკუბატორი.

შესავალი

საქართველოში, მ.შ. სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში, დღეს არსებული ყველაზე დიდი პრობლემაა უმუშევრობის და სიღარიბის დაძლევა. უმუშევრობა წმინდა ეკონომიკური დანაკარგების გარდა, იწვევს მწვავე სოციალურ და ფსიქოლოგიურ დაძაბულობას ქვეყანაში, რაც ხშირად სოციალურ აფეთქებაში გადადის. სპეციალისტები წერენ, და, ჩვენც ვეთანხმებით მათ, რომ “ყვე-

ლაზე სწრაფი გზა ამ პრობლემის გადაჭრისა, არის მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარება” [1, გვ. 26]. მაგრამ ისიც ცხადია, რომ ბიზნესის განვითარებას სათანადო ბიზნესცოდნა (იგივე მენარმული ცოდნა) სჭირდება. არა აქვს მნიშვნელობა ფიზიკური პირი თვითონ დაიწყებს ბიზნესს (თუნდაც მცირე ბიზნესს), თუ სხვის ბიზნესში ჩაერთვება დაქირავებული პირის სტატუსით, მას ბიზნესში შესაბამისი ცოდნა უნდა ჰქონდეს. ქართველი მეცნიერების თ. გამსახურდიას და თ. ფესტვენიძეს აზრით, საქართველოში “ადამიანებმა კარგად ვერ გაითვალისწინეს საბაზრო ეკონომიკის სირთულე და ბიზნესისთვის დამახასიათებელი ნიშან-თვისებები [2, გვ. 162]. 2015 წელს ჩატარებულმა შრომის ბაზრის მოთხოვნის კომპონენტების კვლევამ გამოავლინა სამუშაო ძალის პრობლემები. ძირითადად, ეს არის არსებული სამუშაო ძალის არასაკმარისი უნარები და დაბალი კვალიფიკაცია [3, გვ. 17].

ეს პრობლემა განსაკუთრებით მწვავედ დგას მოსახლეობის მონყვლად და დაბალკონკურენტუნარიან ჯგუფებში. საქმე ის არის, რომ საქართველოს შეძლებულ და მდიდარ ოჯახების შვილებისთვის კარგი განათლების მისაღებად მოწადინებაც აქვთ და ფინანსური შესაძლებლობაც, ღარიბ ოჯახებში კი მხოლოდ მოწადინება არსებობს და მეტი არაფერი. ჩვენი აზრით, ამ სფეროში სახელმწიფომ უნდა თქვას თავისი სიტყვა და ეს უნდა მოხდეს არა მხოლოდ დეკლარირების დონეზე (გრძელვადიან განვითარების სტრატეგიაში მისი დაფიქსირებით), არამედ პრაქტიკული ნაბიჯების გადადგმით.

სამწუხაროდ, დღეის მდგომარეობით ამ საკითხში საქართველოს მთავრობის მხრიდან მართლაც ქმედითი, პრაქტიკული ნაბიჯები არ გადადგმულა.

1. მენარმული განათლების ამაღლება სამცხე-ჯავახეთის სოციალურად დაუცველ მოსახლეობაში და ამ გზით რეგიონში ეკონომიკური უთანასწორობის შემცირება.

საქართველოში შემოსავლების განაწილების უთანასწორობა, ანუ ჯინის კოეფიციენტი რომ არ მცირდება, ამის მიზეზი არის ღარიბების კიდევ უფრო გაღარიბება, მდიდრების კი -

უფრო გამდიდრება. საქართველოში მდიდართა შემოსავალი 17-ჯერ აღემატება ღარიბთა შემოსავალს [4, გვ. 7]. ასეთივე მდგომარეობაა სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში. ქვეყნის მთავრობას, რეგიონებში კი - რეგიონების ადგილობრივ ხელისუფალთ, ევალებათ მოსახლეობის გაღარიბების საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება. საზღვარგარეთის მაღალგანვითარებულ ქვეყნების გამოცდილებაზე დაყდრნობით, რომელთაც ეს გზა დიდი ხნის წინ გაიარეს. ქართველი მეცნიერები საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებს ასეთ რჩევას აძლევენ: “განსაკუთრებით ნიჭიერი, მაღალი აკადემიური შედეგების მქონე სოციალურად დაუცველ სტუდენტთა სწავლების საფასურის ნაწილობრივი ან სრული დაფინანსების გამჭვირვალე, სამართლიანი მექანიზმების დანერგვა უნდა გახდეს საუნივერსიტეტო ბიუჯეტირების ერთ-ერთი პრიორიტეტი” [5, გვ. 11-12]. მაშასადამე, მეცნიერები სთხოვენ საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებს, თვითონ დაფარონ ღარიბი ოჯახებიდან გამოსული ნიჭიერი სტუდენტების სწავლის გადასახადი.

ჩვენი აზრით, ამ სახლეს ალბათ, გამოეხმაურებიან მხოლოდ სახელმწიფო უნივერსიტეტები, და, როგორც ჩვენთვის გახდა ცნობილი ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში დაიწყო მისი დანერგვა. კერძო უნივერსიტეტებში მისი დანერგვის იმედი ნაკლებად უნდა გვექონდეს, რადგან ისინი მოგებაზე ორიენტირებული სტრუქტურები არიან და მოგებას არ შეიმცირებენ. უფრო მისაღებად მიგვაჩნია საქართველოს რეგიონულმა მართვის ორგანოებმა (მერიები, მუნიციპალიტეტები), მ.შ. სამცხე-ჯავახეთის რეგიონმა, ადგილზე დაიწყო სოციალურად დაუცველი ოჯახების შესწავლა და ამ ოჯახებიდან ნიჭიერი, უნარიანი ახალგაზრდების ამორჩევა, იქვე გახსნილ ბიზნეს-ინკუბატორებში მოუწყოს ამ ახალგაზრდების ბიზნეს-სწავლება, ხოლო სწავლების კურსის დამთავრების შემდეგ გაუხსნას მათ ფირმები საკუთარი ჩართულებით და საკუთარი დაფინანსებით. ჩვენი ეს წინადადება ეხმაურება ამ სფეროში საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილებასაც და ქართველი მეცნიერის პროფესორ ვ. ანთიას შეთავაზებასაც,

რომ სოციალურად დაუცველი ოჯახებიდან გამოსული უნარიანი, ნიჭიერი სტუდენტები თვით უნივერსიტეტებმა დააფინანსონ. ამ შეთავაზებებით კეთდება ორი დიდი საქმე. პირველი ის, რომ ინვესტიცია ჩაიდება ადამიანურ კაპიტალში და მეორე ის, რომ სათანადო განათლების მიღებით ეს ახალგაზრდები დასაქმდებიან, ექნებათ შემოსავალი, რაც თანდათან შეამცირებს მათი ოჯახების სიღარიბეს და ეკონომიკურ უთანასწორობასაც ქვეყანაში.

სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის ექვს მუნიციპალიტეტში - ახალციხის, ადიგენის, ახალქალაქის, ასპინძის, ნინოწმინდის და ბორჯომის მუნიციპალიტეტებში ჩვენი წინადადების განხორციელების მიზნით ჩვენ მათთვის შევიმუშავეთ ღარიბი მოსახლეობის ბიზნეს-სწავლების ჩარჩო-მოდელი. მოდელი 10 ღარიბ ახალგაზრდაზეა შედგენილი, რომლებიც მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის ხარჯზე ნახევარი წლინადი ისწავლიან ბიზნეს-ინკუბატორში, ხოლო შემდეგ, დააფუძნებენ ფირმებს და ერთი წლის განმავლობაში კვლავაც მუნიციპალიტეტის დაფინანსებით იმუშავენ. ამის შემდეგ, ისინი სტოვენ ბიზნეს-ინკუბატორს, დამოუკიდებლად აგრძელებენ მუშაობას, ხოლო მათ ადგილს იკავებენ ახლები.

კვლევის პროცესში დაგვჭირდა და გამოვთვალეთ ერთი ბიზნეს-ინკუბატორის დაფუძნების და მასში ღარიბი ოჯახებიდან შერჩეული 10 მოსწავლე-კანდიდატის სწავლების და მათ სახელზე გახსნილ მცირე საწარმოთა ამუშავეების ხარჯები.

ბიზნეს-ინკუბატორის დაფუძნების ხარჯებმა შეადგინა:

➤ საჭირო ფართობის დაქირავეების წლიური ხარჯი - 2700 აშშ დოლარი;

➤ ბიზნეს-ინკუბატორის თანამშრომელთა ხელფასის ფონდი - 75582 აშშ დოლარი.

➤ ბიზნეს-ინკუბატორისთვის საჭირო მოწყობილობის და საოფისე ავეჯის შესყიდვის ხარჯი - 15950 აშშ დოლარი;

➤ სხვა ხარჯები (კომუნალური და ა. შ.) - 4000 აშშ დოლარი.

სულ ბიზნეს-ინკუბატორის დაფუძნების ხარჯები - 100230 აშშ დოლარი

ბიზნეს-ინკუბატორში სწავლების ხარჯებმა შეადგინა:

- შენობის დაქირავება და სასწავლო მოწყობილობის შეძენა - 2480 აშშ დოლარი;
- პროფესორ-მასწავლებელთა ხელფასი - 9000 აშშ დოლარი.
- სულ სწავლების ხარჯები - 11480 აშშ დოლარი

10 მცირე საწარმოს დაფუძნება-ამუშავეების წლიურმა ხარჯებმა შეადგინა:

- ფართობების დაქირავების ხარჯი - 10800 აშშ დოლარი;
- საოფისე მოწყობილობის და ავეჯის შესყიდვის ხარჯი - 40000 აშშ დოლარი;
- დასაქმებულთა ხელფასის ფონდი - 117120 აშშ დოლარი
- სულ კომპანიების ფუნქციონირების ხარჯები - 167920 აშშ დოლარი

ამრიგად, ჩვენი გაანგარიშებით სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში ერთი ბიზნეს-ინკუბატორის დაფუძნება და მასში ღარიბი ოჯახიდან გამოსული 10 ნიჭიერი (უნარიანი) ახალგაზრდის ნახევარი წლით სწავლება, ხოლო ერთი წლით ბიზნესის წარმოება და გამოცდილების მიღება, რეგიონის მმართველ ორგანოებს სავარაუდოთ დაუჯდებათ 279,570 დოლარი, ანუ ერთ საწარმოზე ანგარიშით 27,957 დოლარი. ერთი მცირე საწარმოს ასამოქმედებლად რეგიონის ბიუჯეტიდან 27,957 დოლარის ხარჯი, ჩვენი აზრით, არ არის საგანგაშო თანხა.

აქვე დავამატებთ იმასაც, რომ თუ სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტებს თავის საკუთრებაში აქვთ გამოყენებული (დაუტვირთავი) ფართობები, მაშინ, მათ აღარ დასჭირდებათ შენობების დაქირავება და ამით ინკუბატორის მოწყობის ხარჯები მნიშვნელოვნად შეუმცირდებათ.

თავიდანვე აღვნიშნეთ, რომ ბიზნეს-ინკუბატორებში ბიზნესის სწავლების მოწყობით აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებმა - პოლონეთმა, ჩეხეთმა და სხვებმა, რომლებიც თავიდან ჩვენ-ნაირ მდგომარეობაში იყვნენ, მასიურად დაასაქმეს ღარიბები მცირე ბიზნესში. მათ ეს სწორედ ასეთი გზით განახორციელეს, რომელსაც ჩვენ სამცხე-ჯავახეთის რეგიონს ვთავაზობთ. ამ

სოციალური სიკეთის გარდა, რასაც ასეთი ბიზნეს-ინკუბატორები მოუტანენ რეგიონს, ბიუჯეტიდან გაღებული ამ თანხების ნაწილი საშემოსავლო გადასახადის სახით უკანვე დაუბრუნდება ბიუჯეტს.

ნაშრომში ჩვენს მიერ წარმოდგენილ ჰიპოთეტურ ბიზნეს-ინკუბატორიდან და ათივე ამოქმედებული საწარმოდან პირველივე წლის ბოლოს მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი საშემოსავლო გადასახადის სახით უკან იბრუნებს $14820 + 19200 = 34020$ აშშ დოლარს. ეს გაგრძელდება შემდეგ წლებშიც. თუ ამ კომპანიების საქმიანობა წარმატებული გამოდგა, ისინი მოგებაზე იმუშავენ და ბიუჯეტში მოგების გადასახადსაც გადაიხდიან.

ჩვენს მიერ წარმოდგენილი ამ შემოთავაზების ძირითადი ეფექტი (სარგებელი) კი არის რეგიონის მოსახლეობის უკიდურესი სიღარიბიდან გამოსვლა და შემოსავლების განაწილებაში იმ საგანგაშო დისპროპორციის შემცირება, რომელიც არსებობს რეგიონის მოსახლეობაში. ეს პრობლემა მთელ მსოფლიოში დგას, ზოგან მეტად, ზოგან ნაკლებად. ფინეთმა, შვედეთმა და ზოგიერთმა სხვა ქვეყნებმა, ეს პრობლემა სწორედ ღარიბ მოსახლეობაში ბიზნეს-განათლების დონის ამაღლებით გადაწყვიტეს. ასე უნდა გავაკეთოთ ჩვენც.

დასკვნა: ამრიგად, საზღვარგარეთის მაღალგანვითარებული ქვეყნების გამოცდილების გაზიარებით, ცალკეული ქართველი მკვლევარების შეხედულებების მოხმობით და ჩვენი ინდივიდუალური გამოკვლევით, ვაკეთებთ დასკვნას იმის შესახებ, რომ სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში მოსახლეობის შემოსავლების განაწილების უთანასწორობა შეიძლება შევამციროთ ღარიბი ოჯახებიდან გამოსული ნიჭიერი, უნარიანი ახალგაზრდებისთვის ბიზნეს-ინკუბატორებში მენარმული ცოდნის გადაცემით და ადგილზევე მათ სახელზე და მათი ჩართულობით მცირე საწარმოთა ამუშავებით. ეს გზა არის ინკლუზიური ბიზნესის განვითარების გზა, ანუ ბიზნესში მოსახლეობის სოციალურად დაუცველი ფენების ჩართვა და მათი ცხოვრების დონის ამაღლება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. აბესაძე რ. ეკონომიკური განვითარებისა და ეკონომიკური ზრდის პრობლემები საქართველოში. ჟ. "ეკონომისტი". №3. 2019. ტ. XV. გვ. 26.
2. გამსახურდია თ., ფესტვენიძე თ. ადამიანური რესურსების ეფექტური გამოყენება - სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის პრობლემა. საერთაშორისო-სამეცნიერო კონფერენციის - "ეკონომიკის აქტუალური პრობლემები გლობალიზაციის პირობებში" - მასალების კრებული. თსუ. პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი. თბ., 2011. გვ. 162.
3. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო. ანგარიში. თბ., 2015. გვ. 17.
4. ტიტვინაძე მ. საქართველოში მდიდართა შემოსავალი 17-ჯერ აღემატება ღარიბთა შემოსავლებს. გაზეთი "საქართველოს რესპუბლიკა". 24.01.2019. გვ. 7.
5. ანთია ვ. ეკონომიკაზე ორიენტირებული განათლება და სახელმწიფო უმაღლესი სასწავლებლების მართვის პრიორიტეტები. ჟ. "ეკონომიკა". №12. 2018. გვ. 11-12.

REFERENCES:

1. Abesadze R.-The problems of economical growth and development in Georgia, journal " Economist", #3. 2019. V. XV. p.26.
2. Gamsakhurdia T. Phestvenidze T.- Effective usage of Human resources- The problem of human state importance. Collection of materials of the International Scientific Conference - "Current Problems of the Economy in the Conditions of Globalization". TSU. Paata Gugushvili Institute of Economics. Tb., 2011. p.162.
3. Georgian Ministry of Labor, Health and Social Affairs. Report, Tb., 2015. p.17.
4. Titvinadze M. -In Georgia, the income of the rich is 17 times higher than the income of the poor, newspaper "The Republic of Georgia"". 24.01.2019. p.7.
5. Antia V.- Economic oriented education and management priorities of state higher education institutions.Journal "Economics". №12.2018, p.11-12.

REDUCING ECONOMIC INEQUALITY BY INCREASING ENTRE- PRENEURIAL EDUCATION IN THE POPULATION

GIORGI JVARIDZE,

Doctoral Student of Akhaltsikhe Teaching University

RESUME

In the article – „**Reducing economic inequality by increasing entrepreneurial education in the population**“ it is discussed about Georgia in general, about the poverty in Samtskhe-Javakheti region, the catastrophic inequality of income distribution, which reflects the Gini coefficient and is one of the active ways of its reduction, is the selection of talented, capable young people from vulnerable and socially disadvantaged families and their business incubators.

In the article, this proposal has been given to the six municipalities of Samtskhe-Javakheti - Adigeni, Borjomi, Aspindza, Akhalkalaki, Akhaltsikhe and Ninotsminda - to do this work and to cover the costs from the municipal budget.

Key words: Economic inequality; Poverty; Entrepreneurial education; Business incubator.